

חידושים, הנחיות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גליון מס' 54 ■ אב תשנ"ט ■ יולי 1999

יוצא לאור ע"י ועדת האתיקה של ועד מחוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד עמוס נצר
המערכת: דניאל פריש 10, תל-אביב 64731

דבר העורך

אני סבור כי מגיע יישר כח לוועדת האתיקה על מאמציה הן בתחום מתן חוות דעת לשאלות שהופנו אליה מציבור החברים והן בגין התייחסותה הרצינית והמעמיקה לתלונות שהוגשו לה כשהמגמה היא כמובן שמירת טוהר המקצוע.

בברכה,
עמוס נצר, עו"ד

חברות וחברים,

זה עתה הסתיימו הבחירות לוועד מחוז ת"א וראוי להקדיש מספר מילים לעבודתה המסורה והיעילה של ועדת האתיקה במהלך כהונתה האחרונה בראשותו של יו"ר הועדה, עו"ד אלקס הרטמן וכשהדברים מכוונים לכל חברי הועדה אשר נטלו חלק בעבודה השוטפת.

עורך דין והלקוח

כיצד על עו"ד לפעול כשנתבקש ע"י לקוח להגיש תביעה, אולם ניתק את הקשר עם עוה"ד ועזב את הארץ?

העובדות:

- בשנת 1997 פנה לקוח שהינו שחקן כדורגל לעורך הדין וביקש כי תוגש תביעה כנגד מעבידו שהינה קבוצת הכדורגל (להלן "המעביד") בגין חובות שונים של המעביד כלפיו בסדר גודל של 25,000 ש"ח.
- הלקוח שהינו אזרח זר העביר לידי עוה"ד את המסמכים הרלבנטיים ופירט את כל העובדות לצורך פתיחה בהליכים לגביית החובות.
- בשלב מסויים עזב הלקוח את הארץ לשחק בקבוצה באוקראינה.
- עוה"ד פנה למעביד בדרישה בכתב לשלם החובות הני"ל ומשלא נענתה דרישתו, הכין תביעה להתאחדות לכדורגל כי תביעות מסוג זה מוגשות אליה כהליך בורות ולא לביהמ"ש.
- הגשת התביעה חייבת בתשלום אגרה בסך 1,200 ש"ח.
- מאז עזיבת הלקוח את הארץ, היו עם עוה"ד בקשר שניים מחבריו (פעמיים) ובאמצעותם הועבר ללקוח המסר המדוייק בדבר הכנת התביעה להגשה וכי עליו לשלם אגרה בגינה כמבואר לעיל – הלקוח גם התבקש

ליצור קשר עם עוה"ד, אולם חרף בקשות אלו לא מסר הלקוח את כתובת או מספר הטלפון שלו ולמעשה ניתק כל קשר עם עוה"ד.

השאלתה:

- האם באפשרות עוה"ד או באחריותו לשלם את האגרה מכיסו ולהגיש את התביעה.
- האם בנסיבות אלו קיימת אחריות כלשהי כעורך דין לפעול למרות ניתוק הקשר עם הלקוח.
- באם הועדה סבורה כי על עוה"ד לשלם את האגרה ולהמשיך בהליכים, כיצד עליו לנהוג משיגיע שלב ההוכחות וזאת כשהלקוח אינו בארץ.

עמדת הועדה:

- בתשובה לשאלתה הודיעה הועדה לפונה את הדברים הבאים:
- הואיל והלקוח אינו נמצא בארץ וכתובתו אינה ידועה וכן אין חשש שהלקוח לא קיבל את דרישת עוה"ד ליצור עמו קשר ולדאוג לתשלום אגרת התביעה, הרי פטור עוה"ד מלהגיש את התביעה ולשלם את האגרה – שכן, ממילא לא יוכל עוה"ד להעיד את הלקוח והתביעה עלולה להידחות.
  - יחד עם זאת, ראוי הוא כי עוה"ד יעשה מאמצים סבירים לאיתור מען הלקוח – או מי מטעמו – על מנת להודיע ולהתריע בפני הלקוח על המועד שבו תתיישן תביעתו. (23600)

כיצד על עורך דין לנהוג כשמתברר לו כי לקוחה שהפנה לעמיתו, זכתה ליחס בלתי נאות ממנו ומהם גבולות "התערבות" שלו בנושא זה אם בכלל?

העובדות:

1. לעורך דין (להלן עו"ד "א") פנתה גברת מסויימת (להלן "האלמונית") וביקשה ממנו לקבל שרותים משפטיים בתחום דיני אישות (מזונות משמורת ילדים ופירוק שיתוף בנכסים שלה ושל בעלה לשעבר) וכיו"ב (להלן "העניינים המשפטיים").
2. עו"ד "א" הפנה את האלמונית לטיפול לעורכת דין השוכרת חדר במשרדו (להלן עו"ד "ב") וזאת כנגד קבלת "דמי הפנייה" כלשונו אותם היה על עו"ד "ב" לשלם כפי שסוכם עמה בגין כל תקבול שיתקבל מהאלמונית.
3. פרט לאמור לעיל לא טיפל עו"ד "א" באלמונית באופן שכל האחריות המקצועית לגבי הטיפול בעניינים המשפטיים היה באחריותה הבלעדית של עו"ד "ב".
4. האלמונית פנתה לעו"ד "א" ובפיה קובלנות שונות לגבי הטיפול שעו"ד "ב" העניקה לה בענייניה המשפטיים, אולם עו"ד "א" סירב להאזין לטענותיה בנושאים אלה, אלא אם תסכים לכך עו"ד "ב".
5. בהסכמת הצדדים קויימה פגישה בה נטלו חלק שני עוה"ד והאלמונית כשמעמד עוה"ד "א" היה של מעין משקיף.
6. בישיבה האמורה נתנה עו"ד "ב" דיווח מלא לאלמונית על פעולותיה עבורה וכל צד הציג את מסכת טענותיו כשעו"ד "א" אינו מתערב בדיון וכשעו"ד "ב" התחייבה לתת לאלמונית פירוט כספי מדוקדק של כל מערכת פעולותיה עבורה.
7. כיום דורשת האלמונית מעו"ד "א" את פרטיכל הפגישה שנעשה בישיבה ע"י המתמחה של עו"ד "א" שהשתתף גם הוא בישיבה.
8. עוד מוסיף עו"ד "א" ומסביר כי את הדו"ח והפירוט הכספי שעוה"ד התחייבה למסור לאלמונית לא נמסר לה.
9. מוסיף וטוען עו"ד "א" כי חרף התחייבות עו"ד "ב" לגלות לו את היקף תקבולי שכר הטרחה שקיבלה האלמונית על מנת שיוכל גם הוא לקבל את חלקו בשכר הטרחה לא נענתה לכך עו"ד "ב" – כך שהוא נאלץ לתבוע את שכרו מעו"ד "ב" בביהמ"ש.

השאלתה:

מפאת רגישות הענין מבקש עו"ד א' מהועדה להשיבו האם בנסיבות המקרה יהיה זה ראוי לתת לאלמונית את סיכום הפגישה שנעשה כאמור ע"י המתמחה במעמד קיום הפגישה. כמו כן מבקש עו"ד "א" לדעת באם יהיה זה ראוי להפנות את האלמונית אל הועדה על מנת שתשטח בפניה את טענותיה כנגד עו"ד "ב" – שכן, היא אובדת עצות בגלל מצבה הסוציו-אקונומי הקשה וגם אינה מודעת לזכויותיה עפ"י דין.

עמדת הועדה:

הועדה השיבה לפונה כי עפ"י העובדות שפורטו בפנייתו אלינו, אין מניעה כי יפעל כמוצע על ידיו, דהיינו ימסור לאלמונית את סיכום הפגישה הכולל גם את הבטחות עו"ד "ב" כלפיה.

עוד הוסיפה הועדה והודיעה לפונה כי ביכולתה של הלקוחה לפנות לוועדה בתלונה כנגד עו"ד "ב" אשר הפרה את חובותיה לכאורה כלפיה שלא כדין.

(23635)

עוה"ד והלקוח

המותר לעורך דין להקליט את לקוחותיו לשעבר בהקשר לתביעתו נגדם לשכר טרחה?

העובדות:

1. עורך דין פנה לוועדה, בהקשר לתביעתו לשכר טרחה המגיע לו מלקוחותיו לשעבר, בגין שירותיו המקצועיים – וכשהוא מעוניין לקבל את עמדת הועדה לאפשרות הקלטת אותם לקוחות ע"מ שיוכל להשתמש כראיה בהקלטה במהלך המשפט.
2. עורך הדין מדגיש כי לקוחותיו לשעבר אינם לקוחותיו כיום בשום ענין.

עמדת הועדה:

הועדה השיבה לפונה כי הואיל והנתבעים אינם לקוחותיו, כיום, אלא הם הצד שכנגד בתביעה שהוגשה על ידיו כנגדם, הרי הוא רשאי להקליט את שיחותיו עמם.

(23577)

עוה"ד וזכותו לפרסם יצירות ספרותיות המותר לעורך דין לפרסם שיר סטירי פוליטי ולהתראיין בנושא זה באמצעי התקשורת?

השאלתה:

1. לוועדה פנתה עורכת דין והודיעה כי כתבה ועיבדה שיר סטירי פוליטי אשר אמור להשמע ברדיו.
2. עוה"ד גם אמורה להופיע באמצעי התקשורת בהקשר לשיר אשר נושאו "נולד" כדבריה מתוך מחאה פוליטית ואמנותית בלבד ואין היא עוסקת בכך לפרנסתה אלא נהפוך הוא? הדבר גורם לה להוצאות רבות.
3. השאלתה היא בהקשר לפן האתי של הופעתה באמצעי התקשורת.

עמדת הועדה:

הועדה סבורה כי אין כל מניעה לעורך דין לחבר שיר ולפרסמו וכן לשיר אותו באמצעי התקשורת ובלבד שלא יעשה אגב כך לעצמו פרסומת כעורך דין.

(23780)

עורך הדין והלקוח

האם קיים פסול אתי ביחסים הקולגיאליים שבין עמיתים למקצוע – במקרה שנהנה עפ"י צוואת מנוח מסויים, מבקש שלא לפעול עפ"י הוראות המצווה למינוי עורך דין פלוני כמבצע הצוואה ומנהל עזבון אלא למנות עו"ד אחר – והאם מנוע עוה"ד האחר מלהתמנות כמנהל עזבון?

העובדות:

1. בני זוג ערכו צוואה לפני 12 שנה בה הוריש כל אחד מהם למשנהו את רכושו לאחר מותו.
2. הצוואה נערכה ע"י עורך דין אשר אף חתם עליה יחד עם רעייתו כעד לצוואה.
3. בסוף כתב הצוואה נרשמו המלים הבאות: "הנני ממנה כמבצע צוואתי וכמנהל עזבוני את... עו"ד (להלן "עורך הדין")."
4. לאחרונה נפטר אחד מבני הזוג והנותר מבקש לקבל צו קיום צוואה אך מעדיף שלא לפנות לעורך הדין שצויין כ"מבצע הצוואה" וזאת לאחר שבשנים האחרונות נתערערו יחסי בני הזוג עם עורך הדין.

השאלתה:

האם מבחינה אתית ויחסי עורך דין עם עמיתיו – מנוע עורך הדין או כל עו"ד אחר זולת עורך הדין ששמו נרשם כ"מבצע הצוואה" מלפעול כדין לקבלת צו קיום צוואה?

עמדת הוועדה:

הוועדה סבורה כי אין כל מניעה או פסול אתי בכך שעוה"ד אשר פנה לוועדה יפנה בבקשה למנותו כמנהל העזבון ומבצע הצוואה על אף שבצוואה ננקב שמו של עורך הצוואה כממלא תפקיד זה וזאת לאור העובדה שהיורש של העזבון (הנהנה עפ"י הצוואה) מעוניין בכך.

(23642)

עורך הדין וסוגיית הנאמנות

הבהרה

- א. בגליון מס' 52 של "עט ואתיקה" (עמ' 4 תחת הכותרת "קבלת שיקים בנאמנות") נאמר כי כשעורך דין מקבל שיק שנשלח לידי הנאמנות ותנאי הנאמנות שבגידרם נמסר השיק אינם מקובלים, הרי עליו להחזיר השיק לשולחו.
- ב. במערכת "עט ואתיקה" התקבל מכתבו של עו"ד יוסף זילביגר שהינו סגן האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי וכן מנהל מחוז ת"א והמרכז, המתייחס לנקוב בפסקה א' לעיל ובו הוא מפרט שורת מקרים שלגביהם קיימות הוראות מפורטות כיצד יש לנהוג בהפקדת כספים – הכל כמפורט בנוסח שלהלן:

העובדות, כמופיע בגליון הנ"ל הנן: "האם ובהסתמך על הנקוב בסעיף 39 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 חייב הוא על כל נושא שבגיננו נתקבלו אצלו כספים בנאמנות (פקדון) נפרד בבנק אם לאו". עוד נשאלה השאלה "האם ניתן למזג בחשבון נאמנות שלו עניינים שונים של לקוח אחד והאם קיים חיקוק לנושאים אלה בנוסף לכלל 39 האמור".

עמדת ועדת האתיקה כמופיע בגליון הנ"ל, מתייחסת, כך נראה, רק לשאלה האחרונה: מיזוג חשבון נאמנות של לקוח. אין בה המתייחסות לשאלה הראשונה. אם כך, ראוי לשקול השלמת התשובה. אם יימצא לנכון לעשות זאת, מוצע להתייחס במפורש, בין היתר, לסוגיית אחזקת כספים בנאמנות ע"י עורך הדין, כאשר הוא פועל בתוקף מינוי על פי דין מתוקף צו בית המשפט כגון: מנהל עזבון, אפוטרופוס אישי, נאמן בפשיטת רגל, מפרק חברה על פי פקודת החברות. בכל המקרים הנ"ל חובה על בעל התפקיד להחזיק את הכספים בחשבון נפרד לזכות הנאמנות על פי דין אותה הוא מנהל.

לגבי אפוטרופוס אישי:

קובעת תקנה 15 לתקנות הכשרות המשפטיות ואפוטרופוסות (סדרי הדין וביצוע) תשל"ל-1970 כי: "אפוטרופוס יחזיק את כספי החסוי בחשבון נפרד בבנק על שם החסוי...".

לגבי מנהל עזבון:

קובע סעיף 86 בחוק הירושה תשכ"ה-1965: "מנהל עזבון, בכל ענייני העזבון ינהל חשבונות" – ברור כי המדובר בחשבונות המיוחדים לאותו עזבון.

לגבי נאמן בפשיטת רגל:

קובעת תקנה 12(ב) לתקנות פשיטת הרגל תשמ"ה-1985: המסדירה הפקדת כספים ע"י הנאמן בחשבון שהוא ינהל כאשר תינתן לו הרשות לכך כי: "הורשה הנאמן להפקיד את הכספים בבנק אחר, יפתח הנאמן חשבון נפרד על שמו כנאמן על נכסי פושט הרגל...".

לגבי מפרק חברה על פי פקודת החברות:

קובע סעיף 311(א) בפקודת החברות (נוסח חדש) תשמ"ג-1983: "המפרק יפקיד כל כסף שקבל – בדרך ובזמנים שיוורה הכונס הרשמי – בחשבון החברה בבנק שקבע שר האוצר, אולם אם הניחה ועדת הביקורת את דעתו של הכונס כי יהא זה לטובת הנושים המשתתפים שיהיה למפרק חשבון בבנק אחר ירשה הכונס למפרק...".

כל זאת כדי למנוע טעויות:

אם סעיף 39 הנ"ל חל רק לגבי כספים שהופקדו בידי עו"ד בנאמנות, שלא בתוקף מעמדו כממלא תפקיד כאמור לעיל, יצוין הדבר במפורש בהנחיות ועדת האתיקה.

אם השאלות והתשובות כלליות ומתייחסות גם לאחזקת כספים בנאמנות ע"י עו"ד כבעל תפקיד כמפרק וכר, יפורט הפרטים הנ"ל בתשובה.

ג. ועדת האתיקה מאמצת את תוכן מכתבו של עורך דין זילביגר ועל כן יש לנהוג בכספים המתקבלים בנאמנות עפ"י המוצע על ידיו וזאת כהשלמה להנחיית ועדת האתיקה בגליון 52 בנושא זה.

(22847)

עורך הדין ועמיתו למקצוע האם רשאי עורך דין העובד כשכיר אצל עמיתו למקצוע להקליט את עמיתו במגמה להפריך את גירסתו השיקרית של עוה"ד המעביד בעת דיון בבית הדין לעבודה?

העובדות:

1. עורך דין מעביד מפר הסכם שכר שנעשה בעל פה בינו לבין עורך דין שהוא שכירו.
2. עוה"ד השכיר מבקש את חוות דעת ועדת האתיקה האם הוא רשאי במסגרת יחסי עובד-מעביד להקליט את המעביד בכדי להשתמש בהקלטה לצורך הפרכת שקריו של המעביד בעת הדיון בביה"ד לעבודה.

עמדת הועדה:

לנוכח הנקוב בכלל 22 לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית) תשמ"ו-1986 הרי התשובה לשאלתה של הפונה הינה שלילית.

עורך דין ועמיתו למקצוע

כיצד על עורך דין המייצג צד לפעול כשבא כח הצד שכנגד מתפטר מהייצוג, כשהמדובר הוא על אישור הסכם בין בני זוג בבית הדין לענייני משפחה?

העובדות:

עורכת דין פנתה לוועדה וביקשה את חוות דעתה לאור הנתונים הבאים:

- א. עורכת הדין מייצגת מזה מספר שנים לקוחה (להלן "האשה") במסגרת הליכים משפטיים המתנהלים בין האשה לבעלה בענייני מזונות וגירושין בבית הדין הרבני בת"א ובלשכת הוצ"פ.
- ב. את הבעל ייצג עו"ד הן בתיק הוצ"פ ברחובות והן בתביעת הגירושין בביה"ד הרבני האזורי בת"א.
- ג. הצדדים עצמם החליטו כי ברצונם לחזור זו אל זה ולנסות לשקם את חיי הנישואין שלהם.
- ד. בנסיבות אלו הציעה עורכת הדין של האשה, להמליץ בפניה לחתום על הסכם עם בעלה בכדי להסדיר את כל המחלוקות שבינה לבעלה בכדי למנוע התדיינויות ותביעות נוספות בין הצדדים.
- ה. עורכת הדין פנתה לבי"כ הבעל בכדי לעדכנו בהתפתחויות החדשות שבין בני הזוג, דהיינו החלטתם לחזור ולחיות ביחד וכן לערוך הסכם בנושא.
- ו. בי"כ הבעל סירב החלטית להפגש עמה ומתברר כי בינו לבין הבעל קיימות מחלוקות באשר לשכ"ט וזהו מצב המונע כל שיתוף פעולה בין הבעל לבי"כ.
- ז. משהובהר לעורכת הדין של האשה כי הבעל פיטר את בא כוחו, נאותה עורכת הדין – לאחר שגם ראתה את מכתב הפיטורין – להוחתים את הבעל על הסכם בין הצדדים שתוכנו הינו נסיון של הצדדים, לחזור ולשקם את נישואיהם והתעורר הצורך לקבל את אישור ההסכם בבית המשפט לענייני משפחה בר"מ.

השאלתה:

האם אכן קיימת מניעה אתית המגבילה את עורכת הדין של האשה בנסיבות המקרה מלהגיש את ההסכם שנחתם בין בני הזוג לבית המשפט לאישור?

עמדת הועדה:

הועדה סבורה כי עורכת הדין של האשה, רשאית להגיש בשם האשה את ההסכם החתום ע"י שני הצדדים לאישור בית המשפט לענייני משפחה ולפרט לבית המשפט את העובדות בדבר פניותיה לבי"כ הבעל ואת עמדתו. הועדה גם הורתה לעורכת הדין של האשה, להמציא לבי"כ הבעל העתק הבקשה לאישור ההסכם וזאת במקביל להגשתה לבית המשפט. (23758)

עורך הדין והלקוח

כיצד על עו"ד לפעול כשהוא מתבקש לעכב העברת זכויות בדירה או במקרקעין אחרים ע"י הצד המוכר?

העובדות:

1. עורך דין מייצג קונה של דירה וכן מוכרת אחת מתוך 8 מוכרים של אותה דירה.
2. בחוזה המכר שנחתם בין הצדדים סוכם על התמורה המסויימת של המכר.
3. המוכרת קיבלה את חלקה בתמורה וטוענת כי מגיעים לה עוד הפרשים הנובעים מעלויות שער הדולר בסך של \$ 2,000 – אולם, במועד קבלת חלקה בתמורה חתמה על יפוי כח בלתי חוזר לזכות הקונה.
4. הקונה טוען כי שילם למוכרת את מלוא חלקה בתמורה בעוד שהיא דורשת ממנו כיום הפרשי הצמדה, אולם המוכרת לא הגישה נגד הקונה כל תביעה משפטית בהקשר זה.
5. הקונה דורש כי עוה"ד יעביר את רישום הדירה על שמו שכן אין הוא חייב למוכרת סכום כלשהו בגינה.

השאלתה:

עוה"ד שואל כיצד עליו לנהוג במקרה כזה והאם הוא יכול להשתמש ביפוי הכח שנחתם ע"י המוכרת ולהתעלם מדרישותיה או שמא עליו להתמין לתביעה משפטית באם תהיה כזו בין הצדדים. כמו כן ממשך ושואל עוה"ד האם במקרה שאיש מהצדדים לא יפנה לביהמ"ש, רשאי הוא לעכב את ההעברה ע"י הקונה ועד מתי.

עמדת הועדה:

1. התנאים להפעלת יפוי הכח שניתן לעוה"ד הם בהתאם לתנאים שסוכמו במפורש או במשתמע בעת יצירת השליחות.
2. במקרה של ספק, על עוה"ד לפנות לצד העלול להפגע מהמעשה או המחלוקת ולבקש ממנו צו מתאים מביהמ"ש.
3. הואיל ויפוי הכח שניתן הינו בלתי חוזר וניתן במעמד קבלת התמורה, סביר להניח שהכוונה הייתה לאפשר את סיום רישום הזכויות לגבי הדירה בלשכת רישום המקרקעין ע"ש הקונה.
4. חרף האמור לעיל ולמען הסרת ספקות – סבורה הועדה כי טוב יעשה עוה"ד אם יפנה תחילה לשולחתו, דהיינו למוכרת אשר ייפתה את כוחו ויודיע לה על כוונתו לעשות שימוש ביפוי הכח, אלא אם יתקבל אצלו תוך 14 יום ממועד פנייתו לשולחתו צו מביהמ"ש שיוורה לו לפעול אחרת. (23575)

איסור שימוש במסדרונות ביהמ"ש כמשרד לעריכת דין הכרעת דין

2.3 הנאשם טען כי הוא מאשר תצהירים, אך מתשובותיו ניתן לראות כי הוא נותן גם ייעוץ וכמוכן גובה כסף במקום.
2.4 עפ"י כל האמור לעיל הוכח, ללא צל של ספק, שהנאשם מנהל "משרד" לעריכת דין ברחבת הכניסה להיכל המשפט. שם הוא יושב שעות וימים, שם הוא מקבל קהל, שם הוא מייעץ לפונים אליו ושם הוא נותן להם שירותים וגובה מהם את שכרו.

2.5 אין כל ספק כי הנאשם עבר על סעיף 3 לכללים, גם בכך שבניגוד לסעיף 3(א) לכללים הוא מקבל לקוחות שלא במשרדו, וגם בכך שהוא פוגש את לקוחותיו בתנאים שאינם הולמים את כבוד המקצוע עפ"י סעיף 3(ב) לכללים.
2.6 קבלת לקוח במקום ציבורי הומה אדם בלא שיתאפשר ללקוח להשמיע את דברו בפרטיות הרצויה, ובלא שעורך הדין יוכל להסביר ללקוח בניחותא ובתנאים הולמים את המצב המשפטי ובלא להיעזר בספרייה משפטית, כשעורך הדין עורך "תצהיר" ככתב יד בצורה נלעגת ועלובה, וכשדברים אלה נעשים על פני שעות ארוכות מידי יום ביומו בשיטתיות ובדרך קבע בפרהסיה – כל אלה הינם מעשים הנוגדים את הוראות סעיף 2 לכללים, שמירה על כבוד המקצוע.
2.7 יש להדגיש כי לא מדובר בתופעה מקרית או מזדמנת אלא בתופעה רצופה ועקבית של בזוי כבוד המקצוע.
2.8 אנשים מסתובבים ברחבת הכניסה להיכל המשפט כשהם משוועים לעזרה ולסעד, וכך הם פוגשים את הנאשם הנותן להם "שירותים" בדרך המהווה עלבון ובושה למקצוע.

2.8 משהודה הנאשם שהוא מנהל את משרדו במקום ציבורי, ומשהוכח כי התנהגותו כזו הנה עבירה על סעיפים 2 ו-3 לכללים וסעיפים 1(61) ו-2 לחוק, יש להרשיע את הנאשם בעבירות אלו.

ג. דרכי עבודתו של הנאשם

1.1 ב"כ הקובל קובע כי הנאשם מנהל משרד עריכת דין ברחבת הכניסה להיכל המשפט. התשובה שניתנה לב"כ הקובל במהלך החקירה נעשתה מבלי להבינה לעומק, והנאשם חוזר בו מתשובתו.

הנאשם אינו יושב בדרכי בחלקים של כניסה לרחבת בית המשפט, אלא במסדרונות בתוך בית המשפט.
1.1 כמו כן בענין "ימתן שירותים" כוונת הנאשם היתה לאישור תצהירים שמופנים אליו, או למתן עזרה לאזרח שפונה אליו במילוי טפסים, כגון טופס בקשה לחקירת יכולת.
תשובת הנאשם, שאושרה ע"י המתלונן, כי "ישבתי בדלפק, שם איפה אני יושב וכולם יודעים" אינה צריכה להתפרש כאילו "כולם" הכוונה לכלל מדינת ישראל או העולם כולו. מדובר בתשובה שהוצאה מהקשר, והכוונה היתה לאלו היושבים באולם הדיונים בבית הדין המשמעתית אותה שעה, קרי חברי בית הדין וגו'.
1.2 ישיבת עורך דין בבית המשפט ולו בדרך קבע, וקבלת אנשים שם, אינה עבירה אתית. לכל עורך דין מותר לקבוע פגישות עם אנשים, כולל חבריו ולקוחותיו, בהיכל בית המשפט, וזו זכותו.

1.3 תשובת הנאשם, ממנה מסיק ב"כ הקובל כי הנאשם "נותן גם ייעוץ", אינה מובילה לכל מסקנה שכזו.
המתלונן עצמו פנה אל הנאשם בבקשת עזרה ובכוונה להגיש בקשת רשות להתגונן, ולא הנאשם שידל את המתלונן לעשות זאת וכמו כן לא נתן לו כל ייעוץ משפטי בנושא, אלא שמע טענותיו ופלט "או, אם ככה אז יש לך עילה לקבל רשות להתגונן".
המתלונן ידע בעצמו כי עליו לכתוב תצהיר שכזה, אך לא ידע שעליו לצרף לתצהיר בקשה.

א. העובדות כפי שהובאו בקובלה

1. נגד מר ד. (להלן: "המתלונן") הוגשה תביעה כספית בסדר דין מקוצר בת.א. של בית משפט השלום בתל-אביב.
2. המתלונן פגש את עורך הדין מ. (להלן: "הנאשם") באופן מקרי, במסדרון בית המשפט, והנאשם הציע למתלונן את שירותיו להכין בקשה לרשות להתגונן, המתלונן הסכים.
3. הנאשם קיבל על עצמו לטפל בהכנת הבקשה וקיבל את המתלונן במסדרון בית המשפט.
4. המתלונן העביר לנאשם פרטי הגנתו והציג בפני הנאשם מסמכים.
5. הנאשם הכין תצהיר בכתב ידו, באופן שטחי מבלי לפרט את הגנת המתלונן ומבלי לצרף לו נספחים ומסמכים.
בין יתר טענות המתלונן בתביעה, טען המתלונן בפני הנאשם כי חובו נופל מסכום התביעה. הנאשם נמנע מלפרט חישובי המתלונן לגובה חובו.
6. המתלונן הגיש את הבקשה לרשות להגן ובעת הדיון היא נדחתה בהעדר פירוט, כשהתובעים לא נזקקו אף לחקירת המתלונן בחקירה נגדית.
7. הנאשם עבר על הוראות החיקוק הבאות:
  - עבירות על סעיפים 56 ו-1(61) לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן: "החוק").
  - עבירות על סעיף 3 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986 (להלן: "הכללים") וסעיף 2(61) לחוק הני"ל.
  - עבירות על סעיף 2 לכללים וסעיפים 54, 1(61) ו-2(61) לחוק.

ב. עמדת הקובל

1. רשלנות מקצועית

- 1.1 אין כל ספק כי מדובר ברשלנות מקצועית.
- 1.2 כל עורך דין המכין בקשה לרשות להתגונן אמור לדעת את ההלכה על פיה יש להתכבד ולהיכנס לפרטי ההגנה.
הנאשם הכין תצהיר שאינו עונה על דרישות החוק והיה עליו לדעת שעליו כמו סעיף 6" לתצהיר, בו נרשם כי "סכום התביעה מוגזם" בלא שיבוא כל פירוט בצד טענה זו אינו יכול להקנות למבקש את הזכות לקבלת רשות להתגונן.
1.3 הנאשם ריק הכל הצידי והכין לו תצהיר סתמי שלא היה בו כדי לתת למתלונן סיכוי מינימאלי לעבור את מפתן קבלת הרשות להתגונן.
- 1.4 ב"כ הקובל, למרות שמדובר ברשלנות מקצועית ברורה לחלוטין, זונח נושא זה, לאור הערות בית הדין במהלך הדיון, ומתרכז בסוגייה הנידונה, קרי דרכי עבודתו של הנאשם.

2. דרכי עבודתו של הנאשם

- 2.1 השאלה הנשאלת היא האם "ניהול משרד" לעריכת דין ברחבת הכניסה להיכל המשפט הנה עבירה אתית אם לאו.
- 2.2 הנאשם אישר: "ישבתי בדלפק, שם איפה שאני יושב וכולם יודעים". נוסף על כך, הנאשם אישר כי הוא יושב דרך קבע בבית המשפט ושהוא מקבל שם אנשים, וכמו כן כי הדבר נעשה דרך קבע.

- 1.4 ענין נוסף שנטען הוא מצב של "תיווך" בין הנאשם לבין המתלונן.
- 1.5 לשכת עורכי הדין עצמה הקימה מקום מפגש לעורכי דין ולקוחותיהם בבית המשפט, דבר שמראה כי קבלת לקוח בבית המשפט, ולא במשרד עורכי דין, אינה מהווה עבירה. עורכי הדין קובעים פגישות עם לקוחותיהם ליד מסדרונות בית המשפט, במזונוי בית המשפט, ויש אף כאלה ש"דיגים" לקוחות באולם המעצרים וליד כניסתו, משדלים לקוחות ליד הכניסה הראשית לבית המשפט ועומדים או יושבים על ספסל ליד דלפק המודיעין הראשי באולם הכניסה לבית המשפט, יושבים ומסתובבים ליד לשכת ההוצאה לפועל לצורך "דייג" לקוחות ואף משתמשים במתווכחות בלונדיניות וברונטיות למיניהן.
- 1.6 **כמו כן, בבית המשפט הוצבו שולחן וכיסא לכותב הבקשות, שאינו עורך דין, והלה מקבל לקוחות ומפנים אליו לקוחות ע"י פקידים מזכירות בית המשפט.**
- ישנם שרלטנים למיניהם שפתחו "באסטוט" בכל פינה בבית המשפט, ליד הכניסה לדואר ועל ספסלים ליד הכניסה ללשכת ההוצאה לפועל וגם ליד הכניסה לחדר עורכי הדין, ומתחיים לעורכי דין.
- 1.7 בשל תופעות מכוערות אלו, הנאשם הגיש תלונה ללשכה, אשר עדיין לא טופלה. הנאשם, לעומת כל אלה, יושב בדרי"כ בשקט, בכל מקום שהוא רוצה ונוח לו, ע"מ להמתין לאלה שקבעו אתו, ולאנשים אשר יודעים כי הוא עורך דין ופונים אליו ע"מ לאשר תצהירים.
- 1.8 **הנאשם אינו מנהל משרד עריכת דין בהיכל המשפט**
- לנאשם משרד המצויד היטב בכל הציוד הנחוץ לעריכת דין, עם שילוט חיצוני, שם מקבל הנאשם את לקוחותיו בשעות הצהריים.
- עובדה זו ידועה, גם לבי"כ הקובל, אשר שלח לשם את העתק סיכומיו, ולא נתן אותם ידנית לנאשם, ב"משרדו אשר בהיכל בית המשפט".
- המיקום בבית המשפט נבחר כך שיהיה קל לאתר את הנאשם, שם האחרון פוגש את לקוחותיו ע"מ לאשר תצהירים בלבד.
- הנאשם אינו נותן כל עצות משפטיות בהיכל בית המשפט לנוקדים, אלא ללקוחותיו אותם קיבל במשרדו לפני הדיונים. אדם אשר פונה אל הנאשם בהיכל בית המשפט בבקשת ייעוץ – הנאשם מפנה אותו לקבל תשובה במודיעין בית המשפט, באם אדם זה רציני, אזי הנאשם נותן לו כרטיס ביקור שלו, ע"מ לתאם פגישה במשרדו.
- אישור תצהירים בבית המשפט אינו יכול להתפרש כפתיחת משרד בבית המשפט.
- 1.9 לנאשם אין שילוט המצביע עליו בבית המשפט כעל עורך דין, והוא אינו "צד" לקוחות, והדבר ידוע בבית המשפט. כשם שמותר לעורך דין להחתים אנשים בבתי חולים ובמתקני כליאה, ומתור לו להחתים בבית המשפט על תצהירים, והדבר אינו נעשה ברבים.
- כאשר חדר עורכי הדין בבית המשפט עמוס, אזי הנאשם מחתים את האנשים בדיסקרטיות, על דלפק כלשהו נטול רבים.
- 1.8 כעורך דין מותר לנאשם להיות בהיכל המשפט ללא הגבלת זמן.
- בשנת 1975, במעמד קבלת רשיונו, שמע הנאשם את דברי נשיא לשכת עורכי הדין דאז, עו"ד טוניק ז"ל, אשר הפציר במקבלי הרשיונות בנאמו כי עליהם ללכת לבתי המשפט ולא לשבת במשרדם, ואת הדברים האלה זוכר הנאשם עד היום.
- 1.9 חברי הלשכה עצמם, ותיקים כחדשים, פונים אל הנאשם בהיכל בית המשפט, כאשר הם נוקדים לאישור תצהירים, אם בתשלום ואם חינם כחברים.
- 1.10 טענות בי"כ הקובל בדבר היות התנהגות הנאשם "עלבון ובושה למקצוע" הינן חסרות שחר, ואין להן מקום בקובלנה זו.
- אין כל בסיס עובדתי ו/או משפטי להרשעת הנאשם בעבירות אלו, הקובל לא הציג עדות כלשהי להוכחת האשמה.
- יש להדגיש כי המקום בו בוחר הנאשם לשבת בהיכל בית המשפט בדרי"כ משמש אף מוקד שוטרי ועצורי הוצאה לפועל, ואין לטעות ולחשוב כי מדובר בלקוחות הנאשם או באנשים בהם הוא מטפל ברבים.
- ליושבים בשולחן זה אין כל קשר לנאשם, אשר פוגש כ-5-4 אנשים שקבעו אתו מראש. זאת ועוד, לבל ימשיך להיווצר הרושם המוטעה אשר נוצר, הפסיק הנאשם לשבת על "הדלפק המפורסם" הנ"ל.
- 1.11 הנאשם מרגיש כי מתנכלים לו, מפלים אותו לרעה ומשתמשים בו כשעיר לעזאזל. הנאשם כבר ספג איומים רבים מאורחים המנהסים לפנות אליו לעזרה משפטית, ובנוסף הוא סובל מבעיות כלכליות רבות.
- ד. השאלה הנדונה**
- האם דרכי עבודתו של הנאשם, קרי ניהול "משרד" בהיכל בית המשפט, מהוות עבירה אתית?
- ה. דיון**
1. **כללי – משרד עורך דין**
- 1.1 **סעיף 3 לכללים**
- כלל 3 קובע:
- "(א) עורך דין יקבל את הלקוח במשרדו.
- (ב) עורך דין רשאי לפגוש את לקוחו במקום אחר זולת משרדו, ובלבד שיעשה כן בתנאים ההולמים את כבוד המקצוע.
- (ג) עורך דין המשמש יועץ קבוע ללקוח, רשאי לסטות מן האמור בסעיף קטן (א) לשם מתן שירות יעיל לאותו לקוח, בניסיונות ההולמות את כבוד המקצוע".
- וקובע זר בעמ" 39 לספרו **אתיקה מקצועית**, מהדורה שנייה (להלן: "זר") כי "הכלל הוא כי המשרד הוא המקום לקבלתו של הלקוח, אולם מותר לסטות מכלל זה בתנאי כי אין בניסיונות פגיעה בכבוד המקצוע". (ההדגשות אינן במקור).
- בבד"מ (חיי) 24/86 **הועד המהווי חיפה נ' פלוני**, פד"י"ם ה' 70 נידונו מעשיו של נאשם, אשר קיבל את המתלונן בביתו, שלא היה חלק ממשרדו.
- נקבע כי מדובר בעורך דין ולקוח בכפר קטן, ובהתחשב ביחסים החברתיים שבין תושבי כפר קטן, ובהתחשב במנהגי המקום ומנהג קבלת אורחים בבית, הרי שהנאשם היה עובר "עבירה" על חוקי המקום לו היה מסרב לקבל את לקוחו בביתו.
- כמו כן, מעשה זה חסך ללקוח את הנסיעה למשרדו, המרוחק, של עורך הדין, ואין בכך כל פסול.
- כלל 4 לכללים**
- 1.2 כלל 4 קובע:
- "(א) משרדו של עורך דין, לרבות חדר ההמתנה וחדר המזכירות וכל חלק אחר ממנו, לא ישמש כל מטרה, זולת עבודתו המקצועית של עורך הדין.
- (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לאסור על עורך הדין –
- (1) להרשות שמשרדו ישמש משרד רשום של תאגיד שהוא יועצו המשפטי;
- (2) לייחד חלק ממדרת מגוריו למשרדו;
- (3) לפעול במשרדו בענייני ציבור".
- ההלכות הקיימות לעניין סעיף זה קבעו כי עורך דין אינו רשאי להקצות לשימוש לקוחו חדר במשרדו, ולו גם לתקופה מוגבלת, וזאת אף כאשר לקוח זה אינו עוסק בקבלת קהל (ור' **עט ואתיקה**, גיליון 18, ספטמבר 1991).
- וכמו כן, עורך דין אינו רשאי לחלוק משרדו עם בעל מקצוע

אחר, גם שמדובר בבן-זוונו, וזאת אף כאשר ישבו השניים בחדרים נפרדים, יחזיקו דפי פירמה שונים, מחשבים ואף קווי טלפון נפרדים (ור' עט ואתיקה, גיליון 28, מרץ 1993).

בבדי"מ (חיי) 14/73 הועד המחוזי של חיפה נ' פלוני, פד"ים א' 107 דובר בעורך דין אשר ניהל סניף במשרדו של סוכן ביטוח, וישב בחדר עבודתו.

נקבע כי חל איסור מוחלט על עורך דין להשתמש במשותף עם בעל עסק אחר באותם חדרי עבודה וכי אין זה לכבוד מקצוע עריכת הדין כשעורך דין מנהל משרדו בחדר המשמש בדרי"כ בעל עסק אחר.

במהלך הדיון נשאלה השאלה, במה שונה מצבו של הנאשם ממצבו של עורך דין ששוכר חדר במלון ליום אחד בשבוע, ונאמר כי חדר במלון הוא מעין יחידת דיור נפרדת ושונה, היה הדבר לו היה תולה עורך דין שלט המצביע על מיקומו ועיסוקו, וביתר ימות השבוע היו משתמשים בחדר אורחים אחרים.

כך במקרה הנדון, מבקרים, שאינם בקיאים בסידורים הפנימיים בין הסוכן לבין הנאשם, רואים פעם אחת עורך דין כשהוא יושב על כיסאו של סוכן ופעם להפך ואין כל ספק כי אין זה לכבוד המקצוע.

שיקול הדעת בפרשנות

1.3 בדנ"א 2485/95 אפרופים שיכון ויזום נ' מדינת ישראל, תק"ע-295 (2) 1448 נאמר כי:

"הפרשנות המילולית הפשוטה והסבירה היא נקודת מוצא טובה ונוחה, אולם יש להתייחס למילים 'בראייה כוללת ומעמיקה החודרת אל מטרת דבר החקיקה או כתב ההסכם ולתכלית שביקשו להשיג... מותר וגם ראוי לתת לכתב פירוש ליברלי, אפילו הוא עומד, לכאורה, בניגוד למילים המפורשות'" (ע"א 631/83 "המגן" חברה לביטוח בע"מ ואח' נ' "מדינת הילדים" בע"מ וערעור שכנגד, פ"ד לט (4) 561 בעמ' 572). (ההדגשות אינן במקור).

מסקנה

1.4 פס"ד זה מוביל למסקנה כי שיקול הדעת לפרשנות דבר החקיקה קיים תמיד, ועל-כן קיים גם בפרשנות הכללים הני"ל (3 ו-4).

כאמור, הפרשנות צריכה להעשות לאור המטרה אשר עמדה ביסוד דבר החקיקה, ובהתאמה למצב השורר בעת מתן הפרשנות, וע"כ "כוונת החקיקה" ולא "כוונת המחוקק", קרי לא נבחנת כוונתו של המחוקק דאז, ור' דברי פרופ' א' ברק בספרו על פרשנות במשפט, כרך שני – פרשנות החקיקה (להלן: "ברק") עמ' 265, כדלהלן:

"החוק נחקק בעבר, אך הוא נועד ליתן תשובה לבעיות העתיד. בדרך כלל המחוקק אינו יוצר חוק שיחול לגבי העבר בלבד. החוק נתון פתוח לבעיות העולות במשך הזמן. הזמן אינו עומד מלכת, ועמו משתנה גם הפתרון שהחוק נותן... על הפרשן לגבש את תכלית החקיקה באופן התואם את צורכי ההווה, והמשתלב בערכי היסוד ובחזקות התכלית שבהווה. אכן, התהליך הפרשני אינו נפסק לעולם.

פירוש הוא תהליך נמשך, המתחדש כל העת. אין תוצאה פרשנית אחת ויחידה, אלא שעם שינוי הזמנים משתנה משמעותם של הדינים". (ההדגשות אינן במקור).

כלל 3 – הרציונאל

1.5 בניגוד לכלל 4 הנדון לעיל, אשר הינו כלל ארכאי וטכני בעיקרו, כלל 3 הוא כלל מהותי ביותר הטומן בחובו אספקטים רבים.

1.6.1 כבוד המקצוע

הפגישה עם הלקוח אינה חייבת להערך במשרד עורך הדין, אך היא חייבת להערך במקום שאינו פוגע מהותית בכבוד המקצוע.

1.6.2 שירותים מקצועיים

במשרד עורך הדין ניתן למצוא שירותים מקצועיים רבים, המהווים עור כנגד עורך הדין, בין שירותי הדפסה ומזכירות שונים ובין שירותי ספריה

משפטית, ואף מוצמצים, אשר עורך דין אינו יכול בלתי. אין בקבלת שירותים טכניים כאלה ואחרים משום זהות לקיומו של משרד עורכי דין ראוי, שכן, הליכה עד אבסורד בקו זה מאפשרת בעצם קיום מתן שירותי עזרה על ספסל בגינה, ויפנה עוה"ד פעם לחנות צילום, פעם למדפיסה/ בשכר ופעם לספריה העירונית...

ברי לכל בר בי רב כי שיטה זו אינה מאפשרת מתן שירות משפטי ראוי בפן המהותי שלו, המתאפשר אך ורק במסגרת משרד עו"ד מאורגן ומסודר, בלווית השירותים הטכניים הנדרשים.

1.6.3 שקט וריכוז

משרד עורך הדין, מאפשר התמודדות עם החומר המשפטי במלוא הריכוז והשקט הנדרשים ע"מ לערוך עבוד ראוייה, רצינית ומקצועית.

עצם העובדה כי מדובר במקום סגור, ולא מקום הפתוח לרווחה לכל דיכפין, היא המקנה את האפשרות לעבוד בריכוז ובצורה רצינית.

החומר המשפטי נשקל מלוא כובדו בתוך ארבע אמות המשרד, ללא הפרעות חיצוניות והסחות דעת, ו"התנועה" מוסתת ע"י עורך הדין עצמו, כרצונו.

1.6.4 סודיות

פרק ו' לכללים עוסק ב"חובת הסודיות" וקובע כדלהלן:

"19. עורך דין ישמור בסוד כל דבר שיובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו, תוך כדי מילוי תפקידיו, זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת..."

20. עורך דין יעמיד את העובדים בשירותו על חובתם לשמור על סודיות העניינים המגיעים לידיעתם במהלך עבודתם.

21. לא ישתמש עורך דין בידיעה שהגיעה אליו מאת לקוחו במילוי תפקידו, ואשר עורך הדין לא יכול היה לקבלה בדרך אחרת, במאמץ סביר."

פרק זה נועד להגן על ענייני הפרטיים של הלקוח, ולשמור אותם בינו לבין עורך דינו, כאשר דיני הראיות מעניקים ליחסים אלו חסיון.

חסיון זה וסעיף 90 לחוק המגן על פרטיות הלקוח גם בהליך שיפוטי, קיימים רק בין עורך הדין (וצוות עובדיו) לבין הלקוח, ואינם קיימים לגבי צדדים שלישיים.

קיום משרד עורך הדין מאפשר הגנה מירבית על פרטיות הלקוח, והרי כאמור "התנועה" במשרד מוסתת ע"י עורך הדין עצמו, ולא יכול להווצר מצב בו אנשים "זרים" מאזינים לענייני הפרטיים של הלקוח ואולי אף עושים בהם שימוש.

1.6 כלל 4 – הרציונאל

עיון בכלל זה ובהלכות הנוגעות לו, מוביל למסקנה כי ה"רציו" העומד מאחוריו, הוא, בעיקרו, כבוד המקצוע.

כלל זה ממלא בתוכן פן של סעיף 3161 לחוק: "כל מעשה או מחדל אחר שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין", המהווה מעין "עבירת מסגרת" (ור' זר בעמ' 187).

בית הדין יכול לאבחן מקרים בהם אין כל פגיעה בכבוד המקצוע תוך מתן פרשנות לנאמר בכלל 4(א) הני"ל.

מסקנה זו מתחזקת לאור המצב הקיים בשטח כיום, העובדה שבימינו ההפרדה, למחות זו הצורנית, נחלשת וזאת בשל קיומם של המחלקות המשפטיות הרבות, בהם יושבים עורכי דין באותם המשרדים עם בעלי המקצוע האחרים וחולקים איתם חדרי מזכירות ועוד, ואף יותר בשל קיומם של בנייני המשרדים המרובים, בין קטנים ובין גדולים, בהם יושבים משרדי עורכי דין לצד משרדים אחרים כאשר, למרות קיום חדרי המתנה מוקטנים נפרדים, קיים לובי משותף ולעתים מודיעין כללי המטשטש, כאמור מבחינה צורנית, את ההבחנה ואת ייחוד המשרד.

ההפרדה חייבת להישמר מבחינה מהותית, אך מבחינה

צורנית גרידא יש להקל בפרשנות ולהפעיל שיקול דעת.

יש לערוך איזון בין צורה למהות, שיטת המשפט שלנו עושה שימוש בשתי הצורות גם יחד, היא אינה אך אבסטרקטית ושיטתית ואינה אך קונקרטיה וקוואליטטיבית (רי ברק, כרך ראשון – תורת הפרשנות הכללית, בעמ' 196).

יוודגש – מבחינה צורנית חייבת להישמר ההפרדה כך שלא ייווצר המצב המתואר בבי"מ (ח"י 14/73 הני"ל, ולא ישמש אותו מקום פעם את עורך הדין ופעם בעל מקצוע אחר.

כמו כן יש להקפיד על סממנים של הפרדה שימנעו בלבול וטעויות כגון קו טלפון נפרד, קו פקס נפרד וכד'.

2.2 בפועל

המתלונן בשום צורה או דרך לא היה לקוח קבוע של הנאשם; וזאת אף אם ערך או אך חתם הנאשם על תצהיר של המתלונן בעבר.

הנאשם נוהג לשבת בכניסה להיכל בית המשפט ולעסוק בעבודה כעורך דין, כאשר עבודה זו כוללת בעיקר חתימה ואישור תצהירים, אך כוללת גם הכנת בקשות ומתן ייעוץ משפטי, כאשר הללו נעשים על דלפקים שונים בהיכל בית המשפט.

על עבודתו זו של הנאשם נוהג הנאשם גם לגבות כספים, במקום מושבו זה בבית המשפט, בפומבי, כאשר הנאשם בעצמו מתייחס לעבודתו כאל סחר-מכר, ומתאר זאת בסיכומיו כדלהלן: "ידע משפטית (צ"ל: משפטי) שלי היינו (צ"ל: הניו) סחורה שלי".

הנאשם נותן שירותי עריכת דין מלאים מ"דלפקו אשר בבית המשפט" ומנהל את משרדו ממקום זה.

2.3 ניתוח התנהגות הנאשם ביחס לעבירה

אין ספק מלפני בית הדין כי הנאשם עבר על כלל 3, ולו יפורש הכלל בצורה הנרחבת והמקלה ביותר שלו, ברי כי הספסל בכניסה לבית המשפט בתל-אביב אינו תחליף למשרד ראוי של עו"ד, כעולה מן הדינים החלים בענין.

אין לטעון חליה, כי היכל בית המשפט אינו מקום מכובד, כמוכן, אך פעילות משרדית וייעוץ, הנעשים בפרוזדורים ודלפקים ויהיו אף פרוזדורים ודלפקים המצויים בבית המשפט, אינה מכובדת.

הנאשם יושב על דלפק ומשכיר שירותיו בפומבי לכל שיחפץ, בנותנו ייעוץ משפטי, כענין של מה בכך, ללא שימוש כלשהו בספרייה משפטית ומבלי לערוך בדיקה מקיפה של החומר, דבר אשר כולעצמו יוצר עבירה בהגדרה, בהיפך התנהגות שאינה הולמת עורך דין וביוצרו פגיעה בחובת הנאמנות שחב עורך הדין ללקוחו.

על ייעוץ זה מקבל הנאשם מיומנים בו במקום, בעוברו מיידידת ללקוח המשלם הבא בתור.

התייחסות שכו לחוק ולפסיקה, ולמקצוע עריכת הדין, הנה התייחסות המבזה את המקצוע ומוציאה שם רע לעורכי הדין ברמיזה כי "כך עושות כולן" וכי התייחסות עורך הדין עצמו לעבודתו הינה כהתייחסות לדבר קל ערך ופשוט לאין ערך, אשר ניתן לסיים תוך דקות מבלי להשקיע ריכוז מינימלי ומבלי לבדוק דבר, ואינה עומדת בכל קריטריון העשוי לשמש חריג לכלל 3, הקובע כי עורך דין יפגוש את לקוחו במשרדו.

לאור כל האמור לעיל, מובן כי טענות הנאשם בדבר היותו בקיא בחומר ובדבר אי-הזדקקותו לספרייה משפטית – אין בם כל ממש, וזאת לא ביחס לנאשם עצמו, אלא כיוון שמצב אוטופי זה אינו אפשרי, דבר הנובע מהתחדשות ההלכות, כאמור.

זאת ועוד, התנהגות זו של הנאשם, ודרך עבודתו הכוללת, בהתמול מזלו, תור של אנשים ובמלותיו: "אפילו הוא חיכה שאני טיפלי במישהו, הוא חיכה שאני כבר סיימתי עם מישהו אחר", "...ישבתי בדלפק שם... כתבתי תצהיר בשביל מישהו, אז הוא עמד ומסתכל כל הזמן עלי... ועדות המתלונן: "...אנשים מחכים על ידו בתור...", מובילה למסקנה כי דרך עבודה זו של הנאשם פוגעת גם בפרטיית לקוחו ועלולה אף לפגוע בחובת הסודיות של עורך הדין, המעוגנת בפרק 1' לכללים, והרי כל דכפין שומע את עצותיו

ואת בעיות הלקוח.

אמנם, ניתן לטעון כי הלקוח, בעצם פנייתו לעורך הדין אשר מקום מושבו בפומבי, מסכים ליותר על סודיותו, אך בהתחשב בנסיבות ובמצבו של הלקוח, אשר נדחק לפינה בפנותו לעורך דין שכזה, אין לומר כי מדובר ב"הסכמה מפורשת", הנדרשת בכללים.

בית הדין מוסיף לגבי טענתו, הנכונה עובדתית, של הנאשם, בדבר קיום שרלטנים וכדי היושבים בכניסה להיכל בית המשפט, כי עובדה זו אינה מאיינת את היות המעשה עבירה. וכנייל לגבי העובדה כי חברי לשכה פונים אל הנאשם.

טענה זו אינה מראה, אלא כי מדובר בעבירה שלא כולם מודעים לה, אך דבר זה, כאמור, אינו מאיין את קיום העבירה.

כמו כן, ישנו הבדל בין בתי חולים ומתקני כליאה, אותם מביא הנאשם כדוגמאות, מהם מוגבלת יציאת האנשים, לבין היכל בית המשפט, שהינו פתוח לציבור, לצאת ולבוא כרצונו.

בית הדין מוצא לנכון להתייחס גם לסוגיה נוספת – היא שאלת היות התצהיר בכתב יד: מלבד כתבי בית דין, האמורים להיות מודפסים, אין כל הוראה המחייבת הגשת תצהיר מודפס, נהפוך הוא, ההוראה בדבר תצהיר שאינו קריא (סעיף 5 לתוספת השניה לפקודת הראיות) מראה כי תצהיר – יכול שיהא ערוך בכתב יד.

כמו כן, טענות הנאשם בדבר אפלייתו לרעה ואימונים שהוא מקבל – אין להקל בהן ראש, אך לא זה המצב וכאמור, העובדה שישנם אשר עוברים גם הם על כלל זה ועדיין לא נענשו, אינה הופכת התנהגות זו למותרת.

בית הדין בוחר במה זו ע"מ לצאת בקריאה כנגד מדיניות "כותבי הבקשות" למיניהם, אותם מתאר הנאשם, אשר אינם עורכי דין וטענת הנאשם היא כי בית המשפט מספק להם עמדה לעסוק במלאכה זו.

בית הדין מפנה את תשומת לב כל הנוגעים בדבר לסעיף 20 לחוק הקובע כדלהלן:

20. ייחוד פעולות המקצוע

הפעולות המנויות להלן, לא יעשה אותן דרך עיסוק, או בתמורה אף שלא דרך עיסוק, אלא עורך דין; ואלה הפעולות:

(1)...

(2)...

(3) עריכת מסמכים בעלי אופי משפטי בשביל אדם אחר, לרבות ייצוג אדם אחר במשא ומתן משפטי לקראת עריכת מסמך כזה;

(4) ייעוץ וחיווי דעה משפטיים... (ההדגשות אינן במקור).

ואף לסעיף 96 לחוק הדין בהסגת גבול המקצוע.

1. לסיכום

למרות דעת בית הדין כי יש לבדוק את כללים 3 ו-4 באופן מהותי וליתן שיקול דעת נרחב בפרשנותם, הרי שבמקרה דנן אין ספק מלפני בית הדין כי הנאשם עבר על כלל 3 והתנהגות כגון זו, קרי "ניהול משרד לעריכת דין" מבין כתלי בית המשפט, הנה אסורה בתכלית האיסור, ופוגעת כאמור גם בחובת הסודיות של עורך הדין.

אכן, כוונת עוה"ד טוניק ז"ל היתה כי על עורך הדין "בתוך עמו" לשבת ולא במגדל השן של משרדו, אך כוונתו מעולם לא היתה לשלוח את עורכי הדין להסתובב מחוץ למשרדם ע"מ לעשות עבודתם המשפטית שם בחוף ו"לצוד" להם לקוחות.

לאור האמור לעיל, החלטנו להרשיע את הנאשם בעבירות המיוחדות לו בכתב הקובלנה.

בית הדין מורה למזכירות בית הדין לגרום כי יובא העתק מהכרעת דין זו לכבי הנשיא, השופט דן ארבל, מנהל בתי המשפט.

בד"מ 101/98